

Демократичні засади становлення Нової української школи

Галина НАЗАРЕНКО,

*доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
проректор з науково-методичної роботи Комунального навчального
закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних
працівників Черкаської обласної ради»*

Утвердження демократичних засад суспільного життя в Україні детермінує відповідні процеси в освітній галузі, завдяки яким уможливується створення культурно-освітнього середовища, що базується на демократичній (партнерській, паритетній, діалогічній) взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу.

У Концепції Нової української школи демократичні зміни стосуються практично всіх аспектів задекларованих освітніх перетворень:

- децентралізації та реальної автономії школи;
- розширення державно-громадського партнерства у сфері освіти шляхом нових підходів до співфінансування й управління навчальними закладами;

- зростання впливу місцевих громад на формування локальної освітньої політики, з урахуванням місцевих культурних особливостей та особливостей ринку праці, на основі державної освітньої політики;

- участі в управлінні школою громадського самоврядування працівників закладу, учнів та їхніх батьків (педагогічна рада, батьківська рада, органи учнівського самоврядування, наглядова рада);

- забезпечення можливостей доступу до якісної освіти в різних регіонах і населених пунктах;

- гарантування свободи вибору предметів та рівня їхньої складності;

- утвердження партнерства (діалогічного спілкування, взаємодії та співпраці) між усіма учасниками навчально-виховного процесу; об'єднання спільними цілями та прагненнями учнів, батьків та вчителів, які є добровільними, зацікавленими, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат;

- дотримання принципів соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) та розподіленого лідерства (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);

- забезпечення неупередженого та справедливого ставлення до кожного учня, подолання будь-якої дискримінації (за ознакою віросповідання, гендеру, здоров'я, національності тощо);

- декларування таких демократичних цінностей, як свобода, повага до закону, солідарність, відповідальність;

- організація життєдіяльності Нової школи за моделлю поваги прав людини, демократії, підтримки добрих ідей, запобігання дискримінації, насильства та знущання в школі [6].

Зазначимо, що окреслені демократичні зміни є довгоочікуваними, оскільки протягом останніх десятиліть і педагогічна громадськість, і науковці обговорювали конкретні шляхи демократизації освітньої взаємодії, яка безпосередньо впливає на зміст і процедуру здійснення управлінського та педагогічного процесів у загальноосвітньому навчальному закладі. Зокрема, у наукових працях з означеної проблеми розглядають теоретичні аспекти демократизації різних компонентів освітньої системи (О. Вишневський [16], Л. Гаєвська [1], Н. Дерев'янкіна [3], Є. Куркін [9] та ін.), висвітлюють різні моделі демократизації шкільного життя (Г. Єльнікова [4], В. Кремень [8], О. Пастовенський [10] та ін.), окреслюють шляхи налагодження партнерської взаємодії учасників освітнього процесу (І. Котова [7], Ю. Прудникова [14], В. Сагуйченко [15] та ін.).

Демократизацію діяльності загальноосвітнього навчального закладу вчені пов'язують, передусім, із формуванням особливого культурно-освітнього простору школи, що базується на паритетній взаємодії всіх учасників освітнього процесу на засадах співпраці та співтворчості (Н. Дерев'янкіна [3], Є. Куркін [9] та ін.), упровадженням державно-громадського управління шляхом делегування адміністрацією закладу функцій управління навчально-виховним процесом колективним самоврядним органам – піклувальній, педагогічній, батьківській радам, органам учнівського самоврядування (Л. Гаєвська [1], Л. Грицьак [2], О. Пастовенський [10] та ін.); забезпеченням

відкритості освітньої системи школи на основі налагодження конструктивної взаємодії з інститутами громадянського суспільства та органами місцевого самоврядування задля вирішення проблем діяльності навчального закладу та місцевої громади (Г. Єльнікова [4], І. Котова [7], В. Сагуйченко [15] та ін.).

Метою статті є конкретизація змісту діяльності загальноосвітніх навчальних закладів щодо реалізації пріоритетних аспектів демократизації шкільного життя, налагодження демократичної взаємодії всіх самоврядних органів навчального закладу.

З нашого погляду, демократизацію діяльності школи доцільно розпочинати у такій послідовності та відповідно до таких основних критеріїв:

- нормативне (у Статуті школи) закріплення права на участь в управлінні навчальним закладом учнів і батьківської громади як основних споживачів освітніх послуг;

- забезпечення реалізації рівного права на участь в управлінні навчальним закладом всіх учасників освітнього процесу шляхом нормативно закріпленого делегування владних повноважень самоврядним органам школи;

- здійснення чіткого розподілу делегованих владних повноважень та створення системи контролю за їх реалізацією;

- нормативне закріплення та реальне використання всіма учасниками освітнього процесу своїх прав і свобод у їхньому нерозривному взаємозв'язку із обов'язками та відповідальністю;

- налагодження паритетної взаємодії адміністрації навчального закладу та всіх самоврядних органів школи у спільній діяльності щодо підвищення якості освіти;

- забезпечення періодичної нормативно закріпленої ротації осіб, які здійснюють управління самоврядними органами навчального закладу;

- прийняття будь-яких важливих для життєдіяльності загальноосвітнього навчального закладу рішень на основі колективного обговорення та дискусій, а також із урахуванням думки тих осіб, яких це рішення безпосередньо стосується;

- прозорість діяльності самоврядних органів загальноосвітнього навчального закладу, забезпечення права на доступ до інформації щодо їх рішень та дій;

- періодична звітність про свою діяльність адміністрації навчального закладу та осіб, які здійснюють управління самоврядними органами навчального закладу, перед іншими суб'єктами освітнього процесу.

Доцільно також зауважити, що після ухвалення Верховною Радою України нового Закону «Про освіту» зміст означеної діяльності щодо реалізації демократичних засад шкільного життя доповнять положення про необхідність виборів керівника навчального закладу.

Розглянемо особливості демократизації основних сфер діяльності загальноосвітніх навчальних закладів.

Так, демократизацію системи управління школою пов'язуємо, передусім, із упровадженням спочатку державно-громадського з наступним переходом до громадсько-державного характеру управління освітнім процесом, що сприяє розвитку самоврядних форм управління, реалізації інтересів і потреб усіх суб'єктів освітньої діяльності, має на меті оптимальне поєднання державних та громадських засад в інтересах особистості, суспільства і держави та спрямовується на вирішення таких основних завдань:

- забезпечення прав педагогів, учнів та їхніх батьків на участь в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами;

- демократизація державного управління освітою;

- задоволення потреб та інтересів учасників навчально-виховного процесу;

- розвиток погоджувальних механізмів у вирішенні загальних завдань освітньої діяльності навчального закладу.

Базуючись на положеннях наукових праць учених (Л. Грицяк [2], Г. Єльнікова [4], Л. Калініна [5], В. Сагуйченко [15] та ін.) з актуальних питань державно-громадського управління навчальним закладом (реалізація демократичних засад у структурі, функціях, формах, методах і стилі управління розвитком освіти; поєднання зусиль державних та громадських суб'єктів управління, пов'язаних із функціонуванням і розвитком освітньої установи в інтересах суб'єктів навчально-виховного процесу, соціуму, влади), зауважимо, що у школі необхідно здійснити узгоджений розподіл повноважень і відповідальності між адміністраціями навчальних закладів та громадськими суб'єктами управління освітньою діяльністю, а також затвердити всіма учасниками навчально-виховного процесу алгоритм розв'язання суперечностей і конфліктів, які, можливо, постануть між ними.

При цьому наголосимо на необхідності дотримання адміністраціями навчальних закладів та громадськими органами управління освітою положення про те, що сфера державного управління освітою має чітко окреслюватися й обмежуватися тими повноваженнями та питаннями, де втручання держави є необхідним з погляду вироблення державної освітньої політики, випереджальних стратегій розвитку освітньої галузі, надання якісних освітніх послуг, дотримання встановлених законодавством норм і правил; водночас громадськість зобов'язана у межах визначеного правового поля брати активну участь в освітній діяльності, формуванні освітньої політики та громадської думки [2; 5].

Окреслимо алгоритм поступового переходу від адміністративно-командного – шляхом

державно-громадського – до громадсько-державного (демократичного) характеру управління загальноосвітнім навчальним закладом, який, зазвичай, відбувається відповідно до таких етапів:

1. Використання під час прийняття управлінських рішень керівником навчального закладу думок, порад, експертних висновків дорадчих органів.

2. Становлення державно-громадського типу управління навчальним закладом, спрямованого на дотримання паритетної ролі управлінських рішень адміністрації школи та самоврядних органів.

3. Реально демократичне управління освітньою діяльністю закладу, яке характеризує рівень співвідношення ролі адміністративного і громадського управління.

4. Переважання ролі управлінських рішень органів педагогічного, учнівського і батьківського самоврядування над роллю управлінських рішень адміністрації навчального закладу.

5. Демократичне управління навчальним закладом здійснюють переважно органи шкільного самоврядування; адміністрація навчального закладу організовує виконання спільних рішень самоврядних органів управління освітою [2; 7; 8; 10; 15].

Акцентуємо увагу на необхідності активізації діяльності щодо упровадження демократичних принципів управління освітою як шкільної адміністрації, так і самоврядних органів управління навчальним закладом: 1) ради загальноосвітнього навчального закладу; 2) піклувальної ради; 3) педагогічної ради; 4) батьківської ради (батьківського комітету); 5) органів учнівського самоврядування.

Відповідно до «Положення про загальноосвітній навчальний заклад», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №778 від 27.08.2010 р., ці самоврядні органи управління школою створюються за рішенням загальних зборів (конференції), а їхню діяльність і взаємодію регулюють як Статут навчального закладу, так і окремі Положення [11].

Зокрема, діяльність Ради загальноосвітнього навчального закладу, у складі якої – обрані у рівному співвідношенні представники педагогічного колективу, учнів та батьківської громадськості – полягає в узгодженні спільних зусиль щодо забезпечення права учнів на якісну освіту, у визначенні напрямів спільної взаємодії у цьому аспекті та заслуховуванні звітів про роботу не лише всіх інших органів самоуправління навчального закладу, а й адміністрації школи.

Згідно з «Положенням про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки №45 від 05.02.2001 р., цей самоврядний орган доцільно формувати із представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, установ,

організацій, підприємств, окремих громадян з метою залучення громадськості до вирішення проблем освіти, забезпечення сприятливих умов для ефективної роботи загальноосвітнього навчального закладу. Предметом піклувальної ради має бути налагодження ефективної співпраці з органами виконавчої влади, організаціями, підприємствами, установами, іншими навчальними закладами, спрямованої на поліпшення умов навчання і виховання учнів у загальноосвітньому навчальному закладі; сприяння соціально-правовому захисту учасників навчально-виховного процесу [12].

Функціонуючи на засадах пріоритету прав людини, поєднання інтересів особи й суспільства, самоврядування, колегіальності ухвалення рішень, добровільності й рівноправності членства, законності та гласності, *піклувальна рада* має право вносити на розгляд адміністрації школи, загальних зборів (конференції) навчального закладу пропозиції щодо поліпшення матеріально-технічної, навчально-виробничої, наукової, культурної, спортивної, корекційно-відновлювальної, лікувально-оздоровчої та інших баз установи; взаємодіяти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування з важливих питань підвищення якості освіти; співпрацювати з благодійними організаціями та окремими благодійниками з метою залучення додаткових джерел фінансування освітньої діяльності; розглядати звернення представників місцевої громади з питань, що стосуються роботи загальноосвітнього навчального закладу, з метою сприяння їх вирішенню у встановленому законодавством порядку [там само].

Особливу увагу нині має бути приділено переорієнтуванню змісту діяльності педагогічних рад навчальних закладів. За нашими спостереженнями, останніми роками у багатьох навчальних закладах педагогічні ради поступово перетворилися на ще одну форму методичної роботи, спрямовану на розвиток професійної майстерності вчителів: вирішення конкретних питань діяльності навчального закладу нерідко підмінялося провадженням нетрадиційних форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників. З огляду на це, особливу увагу необхідно приділити вирішенню завдання повернення змісту діяльності педагогічних рад загальноосвітніх навчальних закладів до свого істинного призначення – бути самоврядним органом, що впливає на освітню діяльність навчального закладу.

Для цього відповідно до згаданого «Положення про загальноосвітній навчальний заклад» має бути чітко визначено повноваження та конкретизовано діяльність педагогічної ради, під час роботи якої доцільно порушувати, зокрема, такі питання, як: стан навчально-методичного забезпечення освітнього процесу; планування режиму роботи закладу, варіативної складової робочого

навчального плану, переведення учнів до наступного класу і їх випуск, порядок видачі документів про відповідний рівень освіти, нагородження за успіхи у навчанні; результати підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвиток їхньої творчої ініціативи, впровадження у навчально-виховний процес досягнень науки і передового педагогічного досвіду; участь в інноваційній та експериментальній діяльності закладу, співпраця з вищими навчальними закладами та науковими установами; моральне та матеріальне заохочення учнів (вихованців) та працівників закладу; моральне заохочення батьків та осіб, які їх замінюють, в організації навчально-виховного процесу, а також інші питання, пов'язані з діяльністю закладу [11].

Крім цього, перед педагогічним колективом навчального закладу постають завдання запровадження демократичного порядку підготовки засідання педагогічної ради (створення координаційної групи; складання плану підготовки і проведення педагогічної ради; формування робочих груп з підготовки до розгляду окремих питань роботи педагогічного колективу; визначення об'єктів вивчення (стан викладання навчальних предметів, аспекти діяльності класних керівників, виховання учнів та ін.); збір, оброблення, аналіз та узагальнення необхідної інформації про об'єкти вивчення; розроблення проекту рішення з кожного питання; складання списку рекомендованої літератури для підготовки вчителів до обговорення питань і проблем, що порушуються на педагогічній раді); та дотримання алгоритму реалізації рішень педагогічної ради (постановка рішення на контроль, прийняття адміністративного рішення (наказ), колегіальне розроблення плану заходів щодо його реалізації (з урахуванням думок і пропозицій педагогічних

працівників), організація проміжних форм контролю та взаємоконтролю за ходом реалізації рішень педагогічної ради, аналіз стану реалізації рішення на наступних засіданнях педагогічної ради).

Це, на нашу думку, дасть змогу підвищити рівень активності педагогів в управлінні освітньою діяльністю навчального закладу, позбавитися формалізму в роботі, уникнути поверховості в обговоренні визначених питань, неконкретності у прийнятті рішень та, зрештою, сприятиме перетворенню педагогічних рад на справді самоврядний орган, який

об'єднує всіх учителів загальною турботою про підвищення якості освіти, спонукає до творчого пошуку, підтримує атмосферу довіри та взаємоповаги.

Значні зусилля мають також спрямовуватись на підвищення ролі батьківської ради (батьківського комітету) в управлінні освітньою діяльністю навчального закладу. За нашими спостереженнями, традиційно потенційні можливості батьківської громади використовують найчастіше для вирішення питань розвитку матеріально-технічної бази навчального закладу та його благоустрою. Настав час змінити такі підходи.

Для цього вже на сьогодні напрацьовано необхідну нормативну базу. Зокрема, відповідно до «Примірного положення про батьківські комітети (ради) загальноосвітніх навчальних закладів», затвердженого 02.06.2004 р. наказом №440 Міністерства освіти і науки України, наявні у кожному навчальному закладі «Положення про батьківську раду» доцільно посилити принципами демократичного врядування:

– по-перше, варто наголосити, що батьківська рада є добровільними громадськими формуваннями, які створюють на основі єдності інтересів батьків щодо реалізації прав та обов'язків своїх дітей під час їх навчання у загальноосвітньому навчальному закладі, діють на основі Закону України «Про об'єднання громадян» та виконують функції у державно-громадській системі управління загальноосвітнім навчальним закладом;

– по-друге, варто задекларувати організаційну самостійність цих самоврядних органів, а також підзвітність і відповідальність перед загальними зборами батьків закладу чи класу;

– по-третє, необхідно зазначити, що з метою захисту законних інтересів своїх дітей батьківські ради (комітети) мають право апелювати як

до органів громадського самоврядування закладу, так і до відповідних державних та судових органів, а для вирішення у межах своїх повноважень інших питань діяльності навчального закладу – право встановлювати зв'язки з місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, органами внутрішніх справ, громадськими організаціями, підприємствами, навчальними та науковими установами, сільськогосподарськими організаціями тощо;

– по-четверте, за батьківською радою, як самоврядним органом, має бути закріплено право вносити на розгляд адміністрації школи, а також педагогічної й піклувальної рад навчального закладу пропозиції щодо змін типу навчального закладу, його статусу, вдосконалення умов організації навчально-виховного процесу, організаційно-господарських питань, які має розглядати керівництво навчального закладу в місячний термін і результати розгляду доводити до відома батьків; право звертатися до директора, класного керівника, піклувальної, педагогічної та ради загальноосвітнього навчального закладу щодо роз'яснення стану і перспектив роботи навчального закладу та з окремих питань, що турбують батьків; право контролювати раціональне використання фондів загального обов'язкового навчання, а у разі непорозумінь – звертатися до відповідних органів управління освітою, органів громадського самоврядування, а також з метою ефективнішого захисту прав та інтересів дітей – право створювати асоціації та інші добровільні об'єднання;

– і насамкінець, широкими повноваженнями має бути наділений *голова батьківської ради*, якому надається можливість з правом дорадчого голосу брати участь у засіданнях педагогічної ради, ознайомлюватися з організацією, проведенням і результатами оцінювання навчальних досягнень та атестації учнів, а також бути членом атестаційної комісії для проведення атестації педагогічних працівників закладу [13].

Отже, батьківським радам має бути надано повноваження виступати з ініціативами, брати участь у їх реалізації, контролювати діяльність адміністрації та педагогічного колективу щодо раціонального використання фондів загального обов'язкового навчання, а також у законний спосіб захищати життя і здоров'я, право на якісну освіту, інші права своїх дітей. Зауважимо, що перелічені ознаки характерні для демократичного способу управління школою.

Підсумовуючи зазначене, наголосимо, що не формальна («на папері»), а реальна діяльність самоврядних органів державно-громадського управління діяльністю загальноосвітнього навчального закладу стане основою для створення демократичної атмосфери школи, адже кожен із цих органів має як певні повноваження, так і зобов'язання перед іншими самоврядними

структурами. Тобто у певних ситуаціях, пов'язаних із реалізацією законних прав і інтересів усіх учасників освітнього процесу, він виконує функції керівництва, а в інших – підпорядковується владним повноваженням інших органів шкільного врядування. У такій ситуації, яку доповнює активна діяльність учнівського самоврядування навчального закладу, учні, і особливо – старшокласники, реально навчатимуться як управляти, так і підпорядковуватись.

За таких умов реально підвищується роль *учнівського самоврядування* не лише як форми організації життєдіяльності шкільного колективу учнів, а і як засобу розвитку і саморозвитку суб'єктної сфери учнівської молоді у спільній діяльності та взаємодії з іншими шкільними самоврядними органами дорослих, реальної співучасті старшокласників у вирішенні значущих для них життєвих проблем, у реалізації визначених спільно з дорослими правил шкільного співжиття та співпраці, що базується на демократичних принципах паритетності, справедливості, рівності прав і можливостей.

У цьому контексті перед педагогічними колективами загальноосвітніх навчальних закладів постає завдання підтримувати діяльність органів учнівського самоврядування на рівні повноправного партнерства; сприяти співпраці органу учнівського врядування з батьківськими комітетами, педагогічною та піклувальною радами навчального закладу; створювати умови для активної соціальної дії, розвитку життєвої компетентності та відповідальності старшокласників; активізувати співпрацю органів учнівського врядування із засобами масової інформації для підтримки та розвитку шкільних ЗМІ; забезпечувати фасилітацію здійснюваних учнівською молоддю процесів планування та організації роботи щодо реалізації прийнятих самими старшокласниками рішень, а також аналізу ними ходу і результатів своєї діяльності.

Отже, усе зазначене забезпечуватиме реалізацію принципів і цінностей демократії у реальному шкільному житті: свобода як цінність демократії поєднується з відповідальністю за свій вибір; взаємодія з іншими у демократичному середовищі відбувається на засадах паритетної рівності, солідарності, поваги до людської, особистісної та громадянської гідності; управління діяльністю школи здійснюють не лише адміністрація, а й шкільні самоврядні органи, що забезпечує залучення до процесу прийняття рішень всіх учасників освітнього процесу; упровадження демократичних форм управління загальноосвітнім навчальним закладом створює можливість для усвідомлення всіма учасниками освітнього процесу особливостей розподілу влади і відповідальності у демократичному суспільстві, а також сприяє реальному набуттю досвіду паритетної партнерської взаємодії, що базується на цінностях демократії.

Література

1. Гаєвська Л. А. Механізми оцінювання підготовки фахівців державно-громадського управління освітою / Л. А. Гаєвська // Педагогіка і психологія. – 2007. – №3. – С. 95–106.
2. Грицяк Л. Д. Державно-громадське управління розвитком освіти на державному, регіональному та інституціональному рівнях / Л. Д. Грицяк, Л. М. Калініна // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3(12). – С. 59–66.
3. Дерев'янкін Н. В. Модернізація управління навчальним закладом на особистісно орієнтованих і державно-громадських засадах як шлях до забезпечення розвитку організації / Н. В. Дерев'янкін // Управління школою. – 2008. – №7. – С. 6–7.
4. Єльнікова Г. В. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління / Г. В. Єльнікова // Директор школи. – 2003. – №40–41.
5. Калініна Л. М. Інформаційне управління загальноосвітнім навчальним закладом: системи, процеси, технології: монографія / Л. М. Калініна. – К.: Інформатодор, 2008. – 472 с.
6. Концепція Нової української школи [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
7. Котова І. Шляхи реалізації тристоронньої угоди між адміністрацією школи, батьківською громадою та учнівським колективом / І. Котова // Сучасна школа України. – 2013. – №5. – С. 5–11.
8. Кремень В. Державно-громадська модель управління освітніми змінами / В. Кремень // Директор школи. – 2001. – №4. – С. 6–10.
9. Куркин Е. Б. Самоорганизация и самоуправление школьников: педагогический аспект / Е. Б. Куркин // Школьные технологии. – 2011. – №6. – С. 3–9.
10. Пастовенський О. В. Поліструктурна модель громадсько-державного управління загальною середньою освітою / О. В. Пастовенський // Шлях освіти. – 2012. – №1. – С. 12–18.
11. Положення про загальноосвітній навчальний заклад [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>
12. Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0146-01>
13. Примірне положення про батьківські комітети (ради) загальноосвітніх навчальних закладів [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://golovbukh.ua/regulations/1521/8456/8457/469017/>
14. Прудникова Ю. Дитяче самоврядування: шлях до демократії в дії / Ю. Прудникова // Світ виховання. – 2013. – №2. – С. 63–65.
15. Сагуйченко В. Партнерство закладу освіти та батьків як складова державно-громадського управління / В. Сагуйченко // Сучасна школа України. – 2010. – №11. – С. 9–12.
16. Теоретичні основи педагогіки. Курс лекцій: підруч. для студ. / За ред. О. Вишневського. – Дрогобич: Фірма «Відродження», 2001. – 262 с.

Анотації

Галина НАЗАРЕНКО
Демократичні засади становлення Нової української школи

У статті конкретизовано зміст діяльності загальноосвітніх навчальних закладів щодо реалізації пріоритетних аспектів демократизації шкільного життя, налагодження демократичної взаємодії всіх самоврядних органів навчального закладу в контексті Концепції Нової української школи.

Зазначено, що запровадження демократичних форм управління загальноосвітнім навчальним закладом сприяє реальному набуттю всіма учасниками освітнього процесу досвіду паритетної партнерської взаємодії, яка базується на цінностях демократії.

Ключові слова: демократизація освітньої діяльності, партнерська взаємодія, паритетні відносини, педагогічна рада, піклувальна рада, батьківська рада, учнівське самоврядування.

Галина НАЗАРЕНКО
Демократические основы становления Новой украинской школы

В статье конкретизировано содержание деятельности общеобразовательных учебных заведений по реализации приоритетных аспектов демократизации школьной жизни, налаживания демократического взаимодействия всех органов самоуправления учебного заведения в контексте Концепции Новой украинской школы.

Отмечено, что внедрение демократических форм управления общеобразовательным учебным заведением способствует реальному приобретению всеми участниками образовательного процесса опыта паритетного партнерского взаимодействия, основанного на ценностях демократии.

Ключевые слова: демократизация образовательной деятельности, партнерское взаимодействие, паритетные отношения, педагогический совет, попечительский совет, родительский совет, ученическое самоуправление.

Galyna NAZARENKO
Democratic principles of formation of the New Ukrainian School

The article specifies the activity content of secondary schools as for the implementation of priority aspects of school life democratization and setting up democratic self-interaction of all institutions in the context of the Concept of the New Ukrainian school.

It is noted that the introduction of democratic forms of government of a comprehensive educational institution contributes to the real acquisition of all participants in the educational process the experience of parity partnership based on the values of democracy.

Keywords: democratization of the educational activities, partnership, parity relationship, pedagogical council, Board of Trustees, the parent council, students' self-governance.